

փոքրիկ բարձրութիւններ, որոնց իւրաքանչիւրի գագաթի վրայ մի-մի երդիկ էր բացուած՝ թէ լոյս ընդունելու եւ թէ վառելու ժամանակ ներսից ծուխ դուրս տալու համար: Բայց երբ ներս մտանք, առաջին սենեակը, որ բացուեցաւ մեր առջեւ, իր մեծութեամբ կարելի էր այդ ստորերկրեայ բնակարանի դահլիճը համարել: Երկու կարգ փայտեայ հաստ սիւներ, վեցանկիւնի տաշոածքով, զուգահեռաբար շարուած էին միմեանց մօտ, մինչեւ դահլիճի վերջը, որ կորչում էր մթութեան մէջ: Սիւների իւրաքանչիւրի գլխին հազգրել էին նոյնպէս փայտեայ մեծ խոյակներ, որոնք կրում էին իրանց վրայ առաստաղի ահագին գերանները: Խոյակները զարդարուած էին զանազան քանդակներով, որոնց մէջ երեւում էր տեղային ատաղձագործի ճարտարութիւնը: Սիւները կանգնած էին քարե պատուանդանների վրայ, որոնց հմուտ քարտաշը խիստ գեղեցիկ ձեւ էր տոել: Բոլոր սիւների կողքին ամրացրած էր մի-մի տախտակ, որ ձեռքի նմանութիւն ուներ, եւ նրանց վրայ ճրագներ էին դրուած: Գրագները շինուած էին կաւից եւ աղաւնու նմանութիւն ունեին, այդ թռչունների կտուցներից դուրս ընկած պատրոյզները վառուում էին կտաւատե ձեթով: Սենեակի այն մասը, որտեղ մեզ համար նստելու տեղ էին պատրաստել, բոլորովին լուսաւորուած էր: Բացի ճրագներից, սիւների վրայ ամրացրած փայտեայ կախաններից քարշ էին ընկած զանազան զէնքեր եւ հրացանի պարագայք, քարշ էին ընկած նաեւ փոքրիկ զամբիւղներ, որոնց մէջ տեսակ-տեսակ իրեղէններ էին լցրած: Սիւների այդ բոլոր զարդարանքները լրացնում էին դեղին եւ ծիրանեգոյն «անթառամ ծաղիկները», որ մեծ փուռներով կապած էին նրանց վրայ: Այդ դահլիճից բացուում էին զանազան դռներ դէպի միւս սենեակները, որոնք նոյն ձեւով էին շինուած եւ ծառայում էին որպէս մթերանոց, որպէս ամբար, որպէս մառան, եւ որոնք լի էին ամեն տեսակ բարիքներով: Տանտիրոջ բոլոր հարստութիւնը ակներեւ էր: Միեւնոյն բնակարանից մի առանձին դուռն տանում էր դէպի խոշոր, եղջերաւոր անասունների պստառանը եւ դէպի ձիաների փարախը: Անասունները եւ իրանց տերերը սերտ դրացիութեան մէջ էին ապրում:

Գետնափոր խրճիթ ասելով, ես սովոր էի երեւակայել գետնափոր խորշեր, որոնք գազանների որջից այնքանով են միայն զանազանուում, որքանով զանազանուում է կիսավայրենի մարդը գազանից: Բայց գետնափոր խրճիթը եւս ունի իր կատարելագործուած ձեւը, որի մէջ արհեստը եւ ճարտարութիւնը մեծ յառաջադիմութիւն են գործել: Մեր մտած խրճիթը այդ տեսակներիցն էր: Շինութեան ամբողջ կազմութիւնը մէջ երեւում էր մեծութիւն, զօրութիւն եւ ահեղ ձեռքի ահեղ գործ: Շինութեան բոլոր պատերը կառուցել էին քարերից, բայց այդ քարերը աւելի ժայռեր էին, քան թէ քարի մանր կտորներ: Յս-